

6. International Criminal Police Review – 1987. – May-June. – № 406. – PP. 2–11.

7. Международная конвенция по борьбе с подделкой денежных знаков (Женева, 20 апреля 1929 года) // Сб. действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М., 1933. – Вып. VIII. – С. 40–53.

8. <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/30452.htm>.

9. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

10. Родионов К. С. Интерпол: вчера, сегодня, завтра / К. С. Родионов. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Междунар. отношения, 1990. – 224с.

11. Нові тенденції та проблеми в сфері боротьби з фальшивомонетництвом: Аналітичний огляд. – К. : МВС України – НЦБ Інтерполу, 1997. – 15 с.

Тимчишин А.М. Міжнародний досвід боротьби з фальшивомонетництвом на тлі співпраці з Інтерполом

Стаття висвітлює теоретичні і практичні аспекти фальшивомонетництва як суспільно небезпечного явища, що має транснаціональний характер. У ній розглянуто історичні передумови необхідності у міжнародній співпраці щодо протидії цьому злочину, а також становлення та роль Інтерполу у координації роботи правоохоронних органів різних країн у даному напрямку.

Ключові слова: фальшивомонетництво, Інтерпол, правоохоронні органи

Тимчишин А.М. Международный опыт борьбы с фальшивомонетничеством на фоне сотрудничества с Интерполом

Статья освещает теоретические и практические аспекты фальшивомонетничества как общественно опасного явления, носящее транснациональный характер. В ней рассмотрены исторические предпосылки необходимости в международном сотрудничестве с целью противодействия этому преступлению, а также становление и роль Интерпола в координации работы правоохранительных органов разных стран в данном направлении.

Ключевые слова: фальшивомонетничество, Интерпол, правоохранительные органы

Тymchyshyn A.M. International experience in Combating Counterfeiting on the background of Cooperation with Interpol

This article covers theoretical and practical aspects of counterfeiting as an antisocial phenomenon which has transnational character. It deals with historical presuppositions of the necessity of international cooperation in counteracting this crime, the development and role of Interpol in the coordination of the work of law-enforcement bodies of different countries in this field.

Keywords: counterfeiting, Interpol, law-enforcement bodies.

ЧЕКАН Н.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМ КК УКРАЇНИ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОРУШЕННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ТРАЦЮ

УДК 372.547

Актуальність теми. На даний час активно обговорюється питання реформування законодавства про кримінальну відповідальність. Оскільки трудові права людини є такими ж важливими як фізичні її права, то

доцільно обговорити питання реформування кримінально-правової політики у сфері боротьби зі злочинами, пов'язаними з порушенням законодавства про працю. Відповідальність за злочини вказаної категорії встановлена в ст. ст. 170, 172-175, 271-275 КК України.

Аналіз досліджень даної проблеми. Питання кримінальної відповідальності за злочинні порушення трудових прав людини досліджували В.І. Антипов, В.І. Борисов, М.С. Браїнін, О.М. Готін, І.П. Лановенко, С.Я. Лихова, Ю.Б. Мельникова, В.І. Павликівський, О.Б. Сахаров.

Постановка мети. Основною метою статті є дослідження недоліків норм, закріплених в ст. ст. 170, 172-175, 271-275 КК України, та запропонування шляхів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу.

Ст. 170 КК України. На думку С.Я. Лихової, діяння, передбачене ст. 170 КК України, не відповідає підставам криміналізації, воно не є настільки суспільно-небезпечним та розповсюдженим, щоб бути криміналізованим. Тому за це діяння має наставати адміністративна відповідальність [1, с.240-241]. Це твердження видається правильним, тому пропонується виключити з кримінального закону України ст. 170 КК України.

Ст. 172 КК України. Законодавець повинен чітко закріпити в КК України, які саме порушення законодавства про працю є грубими порушеннями, а тому і кримінально-караними. Інші ж порушення законодавства про працю будуть адміністративними деліктами. Проаналізувавши судову практику, пропонуються такі випадки грубого порушення законодавства про працю, закріпити в законі як кримінально-карані діяння:

- 1) використання праці особи як найманого працівника без укладення трудового договору та виплати заробітної плати в «конвертах».
- 2) будь-яке порушення законодавства про працю неповнолітнього
- 3) будь-яке порушення законодавства про працю інваліда, вагітних жінок, матерів, які мають дітей віком до 14 років чи дитину-інваліда
- 4) не нарахування заробітної плати працівнику в мінімальному, встановленому законодавством, розмірі, не нарахування доплат, надбавок до зарплати, встановлених законодавством.

Ст. ст.173 -175 КК України. Питання удосконалення ст.ст.173-175 КК України вже раніше досліджувалося [2, с.402-408]. Щоб не повторюватися, доцільно дослідити тільки ті питання удосконалення вказаних норм кримінального закону, які нами ще не розглядалися.

Зокрема, у судовій практиці є випадки визнання суб'єктом злочину, передбаченого ст. 175 КК України, керівників філій та представництв юридичних осіб. Наприклад, постановою Рокитнівського районного суду

Рівненської області від 14.04.2009 року звільнено ОСОБУ_4 – директора Рокитнівської філії КДП «Ізумруд» від кримінальної відповідальності за ч.1 ст.175 КК України у зв'язку із зміною обстановки на підставі ст.48 КК України [3]. Однак, з цієї позицією не слід погоджуватися. Законодавець визначив, що суб'єктом злочину – «невиплата заробітної плати» (ст.175 КК України) є керівник підприємства, установи, організації, оскільки саме він розпоряджається коштами. Хоча й КК і КЗпП України вживають термін керівник підприємства, установи, організації, але його поняття не визначено в жодному нормативно-правовому акті. Тільки в ст.65 ГК України зазначено, що для керівництва господарською діяльністю підприємства власник (власники) або уповноважений ним орган призначає (обирає) керівника підприємства, який без доручення діє від імені підприємства, представляє його інтереси в органах державної влади і органах місцевого самоврядування, інших організаціях, у відносинах з юридичними особами та громадянами, формує адміністрацію підприємства і вирішує питання діяльності підприємства в межах та порядку, визначених установчими документами. А згідно з ст. 95 ч.4 ЦК України керівники філій та представництв призначаються юридичною особою і діють на підставі виданої нею довіреності.

Аналіз вказаного законодавства свідчить, що керівником підприємства, установи організації є директор підприємства, закритого акціонерного товариства, голова правління відкритого акціонерного товариства, начальник установи, завідувач комунального підприємства тощо. Суб'єктом цього злочину є також арбітражний керуючий - керуючий санацією підприємства-боржника, який відповідно до ст. 17 ч.4 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» виконує повноваження керівника суб'єкта господарювання. Проте керівник філії чи представництва підприємства не є суб'єктом злочину, передбаченого ст. 175 КК України.

Таким чином, ніхто не відповідає за умисну та безпідставну невиплату заробітної плати працівникам філій і представництв більш ніж за 1 місяць. Це пояснюється тим, що керівник філії, який здійснює керівництво оперативно-господарською діяльністю філії (представництва), не є суб'єктом злочину, передбаченого ст. 175 КК України, а керівник юридичної особи, як правило, юридично не розпоряджається коштами філії (представництва), хоча і є суб'єктом вказаного злочину. Для вирішення цієї проблеми пропонується до числа суб'єктів злочину, передбаченого ст. 175 КК України включити керівників філій та представництв юридичних осіб, які в межах своєї компетенції здійснюють виплату заробітної плати.

Ст. 271-275 КК України. Верховним судом України дано тлумачення оціночних понять, які закріплені в ст. 271-275 КК України. [4]. Однак, у визначенні змісту деяких з них є недоліки. Наприклад, на думку Верховного суду України, під поняттям «загибель людей» слід розуміти випадки смерті однієї або кількох осіб. Але змісту цього терміну мало б відповідати заподіяння смерті двом або більше особам. Для вказівки на заподіяння смерті одній особі законодавець використовує в інших кримінально-правових нормах такі терміни як «смерть потерпілого» (наприклад, ст.ст.286,414 КК України). А, як правильно зазначає Землюков С.В., у кримінальному законі при позначенні однакових понять має застосовуватися один термін [5;с.80].

Крім того, слід зазначити, що хоча Верховний суд України і визначив поняття «створення загрози загибелі людей», але воно не усуває проблеми при застосуванні ст. ст. 272-275 КК України. Тому доцільно закріпити у примітці до вказаних злочинів визначення понять «заподіяння шкоди здоров'ю потерпілого» та «інші тяжкі наслідки», які характерні для злочинів проти безпеки виробництва. Поняття «загибель людей» варто замінити поняттям «смерть потерпілого». Також в науці кримінального права пропонується виключити з ч.1 ст. 272 КК України вказівку на «створення загрози загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків» [6, с.218], з чим слід погодитися.

Потребують удосконалення й санкції кримінально-правових норм у сфері боротьби зі злочинами, пов'язаними з порушенням законодавства про працю. Так, одним із видів додаткових покарань, яке закріплене в Загальній частині КК України та яким карається винна особа за вчинення деяких злочинних посягань у сфері порушення законодавства про працю, є позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. Проаналізувавши кримінальний закон, вбачається, що санкції кримінально-правових норм, в тому числі й норм у сфері порушення законодавства про працю, побудовані так, що це додаткове покарання зазначається в них після переліку основних покарань. Крім того, воно відмежовується від переліку основних покарань розділовим знаком - комою. Наприклад, порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ст. 272 ч.1 КК України) карається штрафом до п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. З філологічної точки зору поставлення в таких ситуаціях розділового знаку – коми є порушенням правил пунктуації. Також можливі такі випадки, що, дру-

куючи екземпляри Кримінального Кодексу, цей розділовий знак не буде проставлено. Однак, його відсутність (розділового знаку «коми») може привести до неправильного застосування кримінального закону. А саме, суди трактуватимуть необхідність застосування додаткового покарання - позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю тільки з тим основним покаранням, яке розташоване безпосередньо перед ним. У наведеному прикладі застосування санкції ст. 272 ч.1 КК України, вказане додаткове покарання застосовуватиметься тільки з обмеженням волі на строк до трьох років та не застосовуватиметься зі штрафом, виправними роботами. Це приведе до порушення одного з правил призначення покарання, яке закріплено у практиці Верховним судом України, згідно з яким додаткові покарання можуть приєднуватися до будь-яких видів основного покарання, передбачених санкцією статті (частини статті) Особливої частини КК України [7]. Тому дане правило слід закріпити в Загальній частині та філологічно правильно сформулювати санкції статей Особливої частини КК України, в яких передбачено вищевказане додаткове покарання.

Також доцільно нормативно визначити ситуацію вчинення злочинів із двома формами вини, які знайшли своє фактичне закріплення в статтях Особливої частини КК України [8, с.127-142], в тому числі і в статтях, якими встановлена кримінальна відповідальність за злочини проти безпеки виробництва. Новий Кримінальний Кодекс Російської Федерації (1995 р.) присвятив цій ситуації спеціальну норму (ст.27 КК) - «відповідальність за злочин з двома формами вини». В ній зафіксовано: »Якщо в результаті вчинення умисного злочину спричиняються тяжкі наслідки, які за законом тягнуть більш строге покарання і які не охоплювалися умислом особи, то кримінальна відповідальність за такі злочини настає тільки у випадку, якщо особа передбачила можливість їх настання, але без достатніх для цього підстав самовпевнено розраховувала на їх відвернення, або у випадку, якщо особа не передбачила, але повинна і могла була б передбачити можливість настання цих наслідків. В цілому такий злочин визнається вчиненим умисно» [9]. Однак, не слід погоджуватися з цим положенням КК Російської Федерації. Правильнішою вбачається думка, що в цілому аналізовані злочини (проти безпеки виробництва, які є злочинами з двома формами вини, – уточ. Н.Ч.) є необережними. Ці злочини щодо порушення вимог про охорону праці чи безпеки виробництва можуть мати місце умисел чи необережність, до наслідків - необережність. Ставлення суб'єкта до наслідків є визначальним. Якщо щодо наслідків суб'єкт діяв з умислом, скоєне кваліфікується як злочин проти життя і здоров'я особи [10, с.752-764].

Тому пропонується у вітчизняному кримінальному законі сформулювати таким чином статтю про відповідальність за злочин з двома формами вини: «Якщо в результаті вчинення умисного злочину спричиняються тяжкі наслідки, які не охоплювалися умислом особи, хоча вона передбачила можливість їх настання, але без достатніх для цього підстав самовпевнено розраховувало на їх відвернення, або у випадку, якщо особа не передбачила, але повинна і могла була б передбачити можливість настання цих наслідків, то такий злочин визнається вчинений з необережності».

Висновки. Всі норми КК України, якими встановлена відповідальність за порушення законодавства про працю, потребують вдосконалення. Також доцільно нормативно визначити ситуацію вчинення злочинів із двома формами вини, в тому числі злочинів проти безпеки виробництва.

1. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (роділ У Особливої частини КК України): Монографія / С.Я.Лихова. - К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006.-573с.

2. Чекан Н. Актуальні питання розвитку кримінально-правової політики у сфері боротьби зі злочинами, пов'язаними з порушенням законодавства про працю / Н.Чекан.- Вісник Львівського університету. Серія юридична.- 2010.-Випуск51.-с.402-408

3. Постанова Рокитнівського районного суду Рівненської області від 14.04.2009 року [Електронний ресурс].- Режим доступу: [http:// www.reyestr.court.gov/Review/7360817](http://www.reyestr.court.gov/Review/7360817)

4. Постанова Пленуму Верховного Суду від 12.06.2009 року № 7 «Про практику застосування судами України законодавства про злочини проти безпеки виробництва» [Електронний ресурс].- Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/ ain.cgi?nreg= va007700-09](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/ain.cgi?nreg=va007700-09)

5. Землоков С.В. Об одном аспекте совершенствования уголовно-правовой технологии / С.В. Землоков // Сов.государство и право.-1988.-№9.- С.80-85

6. Крайник Г.С. Питання кваліфікації порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою при настанні наслідків, передбачених ч.1 ст. 272 КК України / Г.С.Крайник // Форум права.-2010.- №3.- С.216-221 [Електронний ресурс].- Режим доступу: [http:// www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10kgcpku.pdf](http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10kgcpku.pdf)

7. Постанова Пленуму Верховного суду України від 24.10.2003 року №7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» [Електронний ресурс].- Режим доступу: [http:// zakon1. rada.gov.ua/ cgi-bin/ laws/ main.cgi?nred=v0007700-03](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nred=v0007700-03)

8. Фріс П.Л. Актуальні питання вдосконалення Загальної частини чинного Кримінального кодексу України (Збірник наукових статей викладачів юридичного факультету).- Випуск X / П.Л.Фріс.- Івано-Франківськ,2002.-С.127-142

9. Уголовный кодекс РФ [Электронный ресурс].- Режим доступа: <http://ukrf.parod.ru/>

10. Науково-практичний Коментар до Кримінального Кодексу України Особлива частина //Інститут Генеральної прокуратури України, Український інформаційний центр// під заг.ред.Генерального прокурора України Потебенька М.О., ректора Інституту Генеральної прокуратури України Гончаренка В.Г., - К.- Форум ,-2001.-942с.

Чекан Н.М. Удосконалення норм КК України, пов'язаних з порушенням законодавства про працю

У даній статті досліджуються недоліки норм, закріплених в ст. ст. 170, 172, 175, 271-275 КК України. Також запропоновано шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: суб'єкт злочину, керівник підприємства, установи, організації, керівник філії (представництва) підприємства, злочини проти безпеки виробництва.

Чекан Н.М. Усовершенствование норм УК Украины, связанных с нарушением законодательства о труде

У данной статье исследуются недостатки норм, закрепленных в ст. ст. 170, 172, 175, 271-275 УК Украины. Также предложено пути их усовершенствования

Ключевые слова: субъект преступления, руководитель предприятия, учреждения, организации, руководитель филии предприятия, преступления против безопасности производства.

Чекан N.M. Improving the standards of the Criminal Code of Ukraine relating to violations of labor laws

This article investigates the shortcomings of the norms enshrined in Art. Art. 170, 172, 175, 271-275 of the Criminal Code of Ukraine. Also proposed ways to improve them.

Keywords: perpetrator of the crime, the head of an enterprise, institution, organization, manager of the branch (representative) of the enterprise, crimes against the security of.